

### **§ 36 Ny översiktsplan för Stockholms stad**

- Svar på remiss, dnr 2015-10143

#### **Beslut**

1. Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens remissvar.
2. Omedelbar justering.

#### **Ärendet**

Föreligger förvaltningens tjänsteutlåtande,  
dnr 1.5.3./1078-2016

I förslaget till ny översiktsplan redovisas enligt plan- och bygglagen stadens prioriteringar och huvuddrag för mark- och vattenanvändning. I det ingår stadens syn på hur den nuvarande och framtida bebyggda miljön bör utvecklas och de allmänna intressen samt miljö- och riskfaktorer som ska beaktas vid planering.

Förslaget tar sin utgångspunkt i Vision 2040 – ett Stockholm för alla och ska vara vägledande för efterföljande planering samt spegla den politiska viljan. Därför behöver kommunfullmäktige under varje mandatperiod besluta om översiktsplanen är aktuell eller om den behöver revideras.

Förvaltningen anser att vision 2040 speglas i det nya förslaget men anser samtidigt att det finns områden som förslaget bättre kan svara upp mot;

- Det lokala perspektivet är en viktig utgångspunkt för mark- och vatten användning.
- Angående social sammanhållning behövs det bättre och tydligare koppling mellan förslaget till översiktsplan och de tydligare direktiven i stadens budget.
- Det behövs tydligare signaler och styrning angående företagsetablering i söderort.

- Stockholms attraktivitet är en känslig balansgång där gröna och blåa värden behöver säkerställas.
- Förslaget behöver förstärkas angående den sammanhängande strukturen kring röda linjen i söderort.
- Det behövs tydligare koppling till andra kommuner och till regional planering.
- Stockholms stads ställning för social hållbarhet och mänskliga rättigheter i den globala kontexten saknas i förslaget.

### **Förslag till beslut**

Ledamoten Elisabeth Johnson (M) anmäler för Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna som sina ersättaryttraden ett förslag till beslut enligt bilaga 1.

### **Beslutsgång**

Ordföranden Lorena Delgado (V) yrkar på förvaltningens förslag till beslut samt till beslut om omedelbar justering av ärendet. Ordföranden hör att det föreligger två förslag till beslut och ställer dessa emot varandra. Ordföranden hör bifall till förvaltningens samtliga yrkanden.

### **Särskilt uttalande**

Ledamoten Jan Jönsson (L) anmäler för Liberalerna ett särskilt uttalande enligt bilaga 2.

### **Reservation**

Ledamot Elisabeth Johnson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Ledamot Andreas Lundin (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Ledamot Tapani Juntunen (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Tjänstgörande ersättare Arslan Bicen (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Ersättaren Erik Sihlberg (C) reserverar sig mot beslutet, som sitt ersättaryttrande, till förmån för eget förslag till beslut.

Ersättaren Anton Roos (KD) reserverar sig mot beslutet, som sitt ersättaryttrande, till förmån för eget förslag till beslut.

Bilaga 1: Förslag till beslut, Moderaterna och Centerpartiet som sitt ersättaryttrande.

2017-02-02

Samråd om ny översiktsplan för Stockholm. Remiss från stadsbyggnadsnämnden

Elisabeth Johnson m.fl. (M)  
Erik Sihlberg (C)

### **Förslag till beslut**

Stadsdelsnämnden beslutar följande.

1. att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. att därutöver anföra följande:

Vi anser i likhet med miljöförvaltningen att förslaget till en ny översiktsplan (ÖP) för Stockholm har en bra inriktning. Mycket av det som nämns i samrådsförslaget är frågor som Alliansen länge drivit. Avvägningen att en stor andel av regionens kommande bostadsbyggande bör ske i Stockholms stad, med god tillgång till kollektivtrafik och annan samhällsservice är vi i likhet med förvaltningen mycket positiva till.

Att bygga staden inifrån och ut med fokus på tät, varierad bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen är stadsbyggnadsprinciper vi länge arbetat för och det är därför glädjande att det återfinns i samrådsförslaget. Vi instämmer dock i miljöförvaltningens kritik om att det i ÖP saknas en tydlig inriktning vad gäller att hålla hög exploateringsgrad i kollektivtrafiknära lägen.

Översiktsplanens ambitioner med en mer blandad bebyggelse där staden ska verka för att stadsdelar med ett ensidigt utbud av upplåtelseformer ska ges större blandning är ett lovvärt initiativ. Vi ställer oss kritiska till miljöförvaltningens inställning till att staden bör vara ”mycket restriktiv” med att planera för radhus och villor.

När det gäller områdesplanering som nämns i ÖP finns det många miljömässiga fördelar och stora möjligheter för förvaltningarna att samarbeta bättre. I det avseendet instämmer vi med miljöförvaltningens synpunkter att många miljöfrågor som exempelvis dagvattenhantering och grönstruktur förutsätter planering över större områden.

Glädjande är även att ÖP föreslår en omvandling av flera trafikleder i Stockholm till stadsboulevarder. Dock ställer vi oss skeptiska till miljöförvaltningens rekommendationer att dessa genomgående bör ske i form av lamellbebyggelse. Vi anser att en utredning kring planering och exploatering av dessa trafikleder bör ske snarast, och inte som ÖP föreslår det på längre sikt. Detsamma gäller för överdäckningar av trafikleder, där översiktplanen förefaller kyligt inställd. Vi menar å andra sidan att det är ett konstruktivt sätt att utnyttja så mycket utrymme som möjligt för att bygga ihop staden där järnväg, spår eller vägar separerar områden.

Stockholms luftkvalitet är redan idag ett stort problem. Och utformar vi inte staden på rätt sätt, såsom miljöförvaltningen poängterar, riskerar problemet bara att bli större. Utöver att vara en oerhört viktig del för Stockholmsbornas välbefinnande, är luftkvaliteten i staden även viktig för att kunna bygga nya bostäder. På exempelvis Valhallavägen har vi sett att det sedan länge planerade bostadsbyggandet har stoppats, just på grund av den dåliga luftkvaliteten. Detta är såklart inte hållbart i en stad som växer i rekordtakt. Därför vill vi att regeringen ger Stockholm de verktyg som behövs för att möta problemen. Ett lokalt beslutsfattande över trängselskatten skulle kunna vara ett steg på vägen. I väntan på detta bör Stockholm ges möjligheten att införa särskilda miljözoner där luften är som sämst. Det är dock viktigt att en sådan möjlighet först föregås av noggranna lokala utredningar och att kostnaderna tydligt kan motiveras av miljö- och hälsoskäl.

Att Stockholm växer råder det få tvivel om. Frågan är bara hur. Därför hade vi önskat att ÖP innehöll mer om hur höga hus och tät bebyggelse effektivt sparar grönområden och möjliggör för nya grönområden att anläggas.

Vi vill även poängtera och synliggöra att det i översiktplanen helt saknas ambitioner på fler miljöprofils eller miljöspetsområden i Stockholm, vilket vi ställer oss kritiska till.

Slutligen vill vi likt miljöförvaltningen poängtera vikten av att Älvsjöskogens naturreservat och pendelcykelstråken bör framgå i kartan över stadsutvecklingsmöjligheter i översiktsplanen.

Bilaga 2: Särskilt uttalande, Liberalerna

Skärholmens stadsdelsnämnd  
2017-02-02

Ny översiktsplan för Stockholms stad

Jan Jönsson, vice ordförande, m.fl (L)

### **Särskilt uttalande**

Förslaget till en ny Översiktsplan (ÖP) för Stockholm är i huvudsak väl utformat. Mycket av det som nämns i samrådsförslaget är frågor som Liberalerna och Alliansen länge drivit. Vi ser positivt på att Skärholmen lyfts fram. Med det sagt har vi ett antal synpunkter som vi anser att en ny Översiktsplan tydligare borde förhålla sig till.

Liberalerna är ett parti som tar ansvar för ett kraftfullt byggande i Stockholm, och det råder inga tvivel om att vi måste bygga mycket under en lång tid framöver, men om man vill bygga mycket måste man också bygga bra. Risken med att bygga väldigt många bostäder på en gång är nämligen att viktiga projekt slutar på ett stadsbyggnadsmässigt dåligt sätt.

Liberalerna anser därför att det är viktigt att Stockholms fortsatta planering sker utefter en områdesplanering. Goda lokala områdesplaner, som noga analyserat det aktuella områdets landskapsmässiga och kulturhistoriska förutsättningar och som på ett strukturerat och inkluderande sätt tagit till sig lokalbefolkningens kunskap om att leva i området, ger rätt förutsättningar för en stadsutveckling som håller i minst hundra år. Områdesplaner är ett annat sätt att planera nybyggnation än de förtätningar som ofta skett utan en genomtänkt strategi i många av våra ytterstadsdelar. De utgör en god grund för att göra större, mindre detaljerade detaljplaner. Den största fördelen med områdesplanerna är att

de ger goda förutsättningar för att planera in all samhällelig infrastruktur så som skolor, förskolor, äldreboende och idrottsytor i takt med att staden växer. Översiktsplanen behöver bli tydligare i vad som är prioriterat i de olika områdena. Tex genom att ange hur Arkitektur Stockholm och Stockholms byggnadsordning ska nyttjas i dessa områden.

En attraktiv, spännande och levande stadsmiljö handlar nämligen inte om enskilda byggnader utan om samspelet mellan alla de byggnaderna som tillsammans utgör staden. Stockholm ska växa genom att vi bygger vidare på det som fungerar – det som skapar en tät, levande, grön och attraktiv stad. Innerstadens täta kvartersstruktur ska kompletteras, bland annat med fler bostäder i cityområdet, och tillåtas att växa utanför tullarna. Ytterstaden områden behöver bli tätare och mer funktionsblandade för att därmed förbättra underlaget för kaféer, restauranger, andra kommersiella lokaler, samhällsservice samt utbyggd kollektivtrafik. Med en genomtänkt planering kan ytterstaden förtätas på ett sätt som skapar många nya bostäder och arbetsplatser, samtidigt som ytterstadsområdenas karaktär och gröna värden beaktas.

I dag pendlar många från söderort och västerort till norrort eller city där arbetsplatserna finns. En hållbar stadsutveckling innebär att fler attraktiva arbetsplatser, exempelvis i form av nya kontorsfastigheter, också måste skapas i områden där sådana saknas samtidigt som det byggs fler bostäder. Stockholms stad måste också fortsätta med att flytta ut förvaltningar och bolag till ytterstaden. En levande och välfungerande stad förutsätter att alla stadsdelar har en bra blandning av bostäder och arbetsplatser. Genom att flytta ut stadens verksamheter minskar lokalkostnaderna och underlaget för service och verksamheter ökar i ytterstadens stadsdelar. Det blir också möjligt att omvandla tomställda lokaler i innerstaden till bostäder. Tyvärr har den rödgröna majoriteten i stadsdelsnämnden ställt sig avvisande till etablering av viktiga verksamheter i stadsdelen, som Diskrimineringsombudsmannen.



Stadens bostadsbyggande måste planeras för att möta alla stockholmars olika behov. Stadens utveckling ska därför vägledas av målsättningen om en god blandning av upplåtelseformer i hela staden, inbegripandes hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter, studentbostäder, småhus, radhus och villor. Det betyder att staden i områden som domineras av bostadsrätter ska verka för att det byggs fler hyresrätter, och vice versa verka för att det i områden som domineras av hyresrätter byggs fler bostadsrätter.

Att bygga en tätare stad borgar även för en hållbar stad. Genom att ha sina funktioner samlade kan staden göra ett rikt och varierat utbud tillgängligt för alla. Här finns bra underlag för kollektivtrafik, goda förutsättningar för hög energieffektivitet och dessutom tar man delvis redan använd mark i anspråk när man bygger nytt. När Stockholm växer kommer dock vissa grönområden behöva tas i anspråk för nya bostäder, arbetsplatser, service och infrastruktur. Dagens gröna struktur kommer att förändras, inte minst i ytterstaden. Det ställer höga krav på en genomtänkt planering och att man tar vara på möjligheter att utveckla och förbättra parker och naturområden, så att de kan möta framtidens behov. Stadens och Skärholmens naturreservat ska respekteras.

Stadsutvecklingen och planeringen av kollektivtrafik måste vidare i högre grad samverka. När nya stadsutvecklingsområden byggs är det av stor vikt att staden tidigt involverar landstingets trafiknämnd, så att ny kollektivtrafik redan kan finnas på plats när människor flyttar in. Och när vi bygger i redan befintliga bostads- och arbetsområden är det av stor vikt att bebyggelsen, i högsta möjliga mån, lokaliseras till lägen med bra kollektivtrafik. Samarbetet mellan staden och landstinget bör därför både stärkas och utvecklas på detta område.

En tät stad förbättrar även förutsättningarna för den levande staden. En funktionsblandad bebyggelse med bostäder,

arbetsplatser, handel och kultur ger en attraktiv stadsmiljö och befolkningstätheten ser till att verksamheterna går runt. Vad det gäller stadsmiljön måste ambitionen vara att skapa attraktiva och varierande boendemiljöer i hela staden, med närhet till torg, parker, levande gatustråk och samhällsservice.

Stockholm behöver också utvecklas till en mer sammankopplad stad. Idag isoleras framförallt ytterstadsområdena effektivt från varandra av breda trafikleder eller otillgängliga naturområden. Det måste bli enklare att röra sig mellan olika stadsdelar, och vi måste därför förbättra framförallt gångstråk, cykelvägar och kollektivtrafikförbindelser mellan stadsdelarna. Fler stadsdelar bör även byggas ihop i syfte att öka tillgängligheten, tryggheten, den sociala integrationen, det naturliga flödet och det ekonomiska utbytet mellan områdena. När områden växer samman erbjuds även möjligheterna till att skapa nya attraktiva stadsmiljöer och offentliga rum.

Med miljonprogramområdenas sovande struktur och brist på stadsgator följer en känsla av otrygghet när det blir mörkt. Att bygga en tätare stad innebär också att Stockholm blir tryggare. Det är vidare viktigt med ett tydligt jämställdhetsperspektiv i stadens trygghetsarbete, inte minst när det gäller utomhusmiljön. Varken kvinnor eller män ska känna otrygghet eller rädsla för att utsättas för brott. Detta måste beaktas vid utformningen av våra gemensamma miljöer.

Staden behöver också bli bättre på att se till att även sådan infrastruktur som inte utgörs av gator, spår, bostäder, arbetsplatser och kommersiella lokaler byggs ut för att klara av framtida behov. Det rör sig exempelvis om ytor för spontanidrott, idrottshallar, bibliotek, förskolor, skolor och parker. Vi kan inte enbart bygga bostäder, vi måste bygga stad. I dag fungerar inte planeringen av dessa funktioner, översiktsplanen måste därför bli mera konkret i dessa avseenden.

Stockholm är en av världens vackraste städer. Här finns unika värden i den genom århundraden framväxta stadsmiljön och samspelet mellan vattnet och stadens höjder är en oundgänglig del i det som gör Stockholm så vacker och trivsamt. Stockholms vatten och grönska hör till de mest älskade värdena hos dem som bor i staden. Det ska vi vara rädda om. Kulturmiljöerna har en stark ställning i många stockholmarnas medvetande och bidrar starkt till stadens attraktivitet.

Stockholm har många vackra, välplanerade och uppskattade villa- och radhusområden. Dessa områden utgör en mycket viktig del av stadens attraktivitet. Både som gröna, lummiga lungor och som boende med andra värden än i stenstaden. Varje komplettering med ny bebyggelse och förtätning i trädgårdsstaden måste därför noga bedömas utifrån en rad olika faktorer, inte minst hur de arkitektoniska värdena i omgivande bebyggelse påverkas och hur det nya huset påverkar områdets karaktär.

Vattnet och de naturliga höjdskillnaderna utgör en stor del av stadens själ. Utblickarna över de historiska delarna av staden får inte byggas för. Med god arkitektonisk utformning vill vi bygga högt där det passar och fungerar, men vi måste samtidigt inse att det varken är effektivt, lämpligt eller önskvärt överallt. Vi anser därför att Stockholms byggnadsordning och Arkitektur Stockholm ska få en högre status i kommande Översiktsplan än i samrådshandlingen.

Att bygga stad är i högsta grad en kvalitetsfråga. Förutom att utveckla staden och investera i framtiden kan nyproduktionen användas som verktyg för att korrigera tidigare misstag. Används den på fel sätt skapar vi istället nya. En genomtänkt stadsutvecklingsstrategi möter därför det ständigt ökande behovet av bostäder, arbetsplatser och infrastruktur samtidigt som den alltid har för ögonen behovet av att vi bygger en långsiktigt hållbar, levande, attraktiv och trivsam stad. Risken är annars att vi bygger miljöer som i framtiden kan visa sig vara både oattraktiva, ineffektiva, otrygga och oekonomiska.

Det gynnar ingen, allra minst stockholmarna. Detta måste även Översiktplanen ta fasta på.